

A L V I

Kartanoyhteisöstä ensimmäinen kuntoutuja tavoitteellisesti opintielle ja itsenäiseen asumiseen.

Kartanoyhteisö on kodinomainen asumiskuntoutusyksikkö kaksoisdiagnoosipotilaille. Se on tarkoitettu henkilöille joilla on mielenterveys- ja päihdeongelma. Kartanoyhteisö käynnistyi Raha-automaattiyhdistyksen tuella ja on toiminut kohta kolme vuotta. Asiakkaita kuntoutuksessa on yhdeksän. Tyypillinen asiakkaan reitti Kartanoyhteisöön kulkee katkaisuhoidon ja mahdollisesti kuntoutusyksikön tai sairaalahoidon kautta. Enemmistöllä asiakkaista on takanaan lukuisia hoitajaksoja päihde- ja mielenterveysalan hoitoyksiköissä. Ensimmäinen asukas Kartanoyhteisössä on päättänyt sovitus kuntoutuksensa. Läksiäisiä vietettiin 5.9.2004. Asiakas muutti itsenäiseen asumiseen ja aloitti samalla ammattiin valmistavan koulutuksen. Samalla hän siirtyi Alvi ry:n Tukipiste Laturin asiakkaaksi. Myös nyt hän saa ympärivuorokautisen tuen jokaisena päivänä vuodessa. Nyt tuki on etäämpää ja harvempaa mutta turvallisuuden tunnetta antavaa.

Kartanoyhteisössä on aktiivisia kuntoutujia ja siellä harrastetaan

paljon. Suuren omakotitalon kunnossapito ja pihatyöt täyttävät joutilaisuuden hetket, puhumattakaan kodin jokapäiväisistä töistä. Kesän kohokohta oli viikon luontoretki Bengtsårin saareen. Viikko teltassa sateisena kesänä kasvatti sietämisen kykyä. Yhteisöllisyys on jo niin vahvaksi muodostunut, että tällaisia matkoja voidaan tehdä. Myös ohjaajien kasvu sekä molemminpuolinen arvostus ja luottamuksen saaminen on muodostunut ohjaajien ja asiakkaiden välille.

Elokuussa järjestetyissä Iloilukujaurheilutapahtumassa Kartanoyhteisön asiakkaiden mitalisaalis oli naisten kuuluntönnön voitto ja saappaanheiton kolmas sija.

Myös epäonnistumisia tapahtuu ja se on hyväksyttävä. Eikä suinkaan arki ole aina hyvin edistynyttä kun-

toutusta eikä aktiivista harrastamista. Kuntoutuksen on keskeyttänyt 13 henkilöä mikä on n. 60 % aloitaneiden määrästä.

Kartanoyhteisöä perustettaessa tiedettiin työn olevan vaikeaa. Suurimmat vaikeudet eivät olleet kuntoutuksessa tai hoidossa vaan ne ovat olleet asioimisen vaikeudessa, hoitopäätösten saamisessa, byrokratian ja virkamiesten kohtaamisessa.

Kartanoyhteisön toiminnasta on valmistumassa ulkopuolinen arviointi. Ulkopuolisen arvioinnin näkökulmasta erilainen toiminnallisuus ja tekeminen (harrastukset ja opinnot) ovat osoittautuneet asukkaiden kannalta tärkeimmiksi työmuodoiksi. Käytännössä kyse on suurelta osin perus arkisista asioista kuten siivouksesta, kaupassakäynnistä, ruoanlaitosta yms. -toiminnoista, jotka ovat asukkaiden elämässä päihteiden käytön takia saattaneet aiemmin jäädä marginaaliseen asemaan. Kartanoyhteisössä olo on opettanut myös oman toiminnan vastuullisuutta ja antanut uskoa siihen, että elämä voi olla muutakin kuin päihteitä ja huumetta.

Asiakkaiden tärkeimpiä tavoitteita Kartanoyhteisössä olemiselle on kuvattu tulevassa arvioinnissa raittiina pysyminen ja oman asunon saaminen jossain vaiheessa. Muita asiakkaiden mainitsemissa tavoitteita ovat muun muassa elämän säännöllistyminen, tasapaino lääkityksen kanssa, harrastusten- ja tukiverkoston aikaansaaminen sekä omaisiin tapahtuviin yhteydenpito. Nämä ovat muun muassa tavoitteita, joiden saavuttamista Kartanoyhteisössä tuetaan.

T
E
D
O
T
T
A
A

Pääkirjoitus

”Päihteet tulleet monen mielen-terveyskuntoutujan ongelmaksi.”

Mielenterveyspotilaiden ongelmat ovat muuttuneet. Päihteet eri muodoissaan ovat tulleet kuvaan mukaan. Moni asiakas on hakenut itse lääkitystä päihteistä ja joillekin ovat huumeet laukaisseet mielen sairauden. Tämä on meille hoitotyötä tekeville melkoinen haaste. Samoin se on haaste päättäjille. Hyväksymekö ja ymmärrämmekö me tämän tosiasian? Tälle asialle ei voi enää kääntää päätä, vaan se on kohdattava. Nyt meiltä hoitotyötä tekevilta sekä yhteiskunnalta vaaditaan suvaitsevuuutta, ennakkoluulottomuutta ja rohkeutta kohdata tämä uusi asiakasryhmä.

Tähän tarvitsemme laajaa yhteistyötä, johon osallistuvat valtiovalta, julkinen sosiaali- ja terveydenhuolto sekä kolmas sektori. Yhteistyöhön tarvitaan ongelman hyväksymistä, taloudellista tukea ja koulutusta. Tämän asian kanssa ei yksin tule pärjäämään kukaan. Ei edes julkinen sosiaali- ja terveydenhuolto. Kolmannen sektorin toimijat ovat suurena apuna ongelman hoidossa, kun heille annetaan siihen mahdollisuudet.

Kuva: Minna Elo/Supper-lehti

Jukka Suurmäki
Toiminnanjohtaja, psykoterapeutti

Pakkohoito vai kodinomainen kuntoutus?

Sanotaan, että sivistystä voidaan arvioida sen mukaan, kuinka niin kutsuttuja mielenterveysongelmia tai psyykkistä kärsimystä yhteiskunnassamme kohdataan. Mitä alhaisempi sivistyksen taso, sitä vahvemmin mielenterveyspalveluiden käyttäjät janoavat inhimillisempää hoitoa, kodinomaisempia asumispalveluita sekä asumisen tukipalveluiden ja vertaistuen kehittämistä. Nämä avunpyynnöt ovat varsin helppoa joko jättää täysin kuulematta tai tulkita sairauden oireiksi, mihin parasta lääkitystä on, uskotaan, lisätä psykiatrisesta.

Viime kuukausien aikana olen saanut näköalapaikan mielenterveyskuntoutujien asumispalveluihin. Olen havainnut, kuinka asumispalvelut ovat monien haastattelemini kuntoutujien tähänastisen asumishistorian huippukohta, vaikka ulospääsytieta potilaana ja kuntoutettavana olosta ei olisi välittömässä näköpiirissä koettavissa. Asuminen on ihmisen hyvinvoinnin ja mielenterveyden yksi tärkeä kulmakivi. Kun ihmisellä on koti, hänellä on paikka, mistä hän voi päivittäin ja turvallis in mielin lähteä työhön, ammatti- tai opintokurssille, tapaamaan soittokavereitaan treenikämpälle tai vertaisiaan katukahvilaan. Koti on paikka, mistä aamulla lähdetään ja minne illansuussa palataan. Kotiin on vaikeaa laitostua. Sen sijaan monet mielenterveyskuntoutajat asuvat yksin, hylättyinä asuntoihinsa, lähimpänä viranomaisenaan lääkedosetti, jonka tuella laitostuminen neljän seinän sisään sujuu melko vaivattomasti.

Nimensä mukaisesti helsinkiläiset Alvi ja Elvi ovat koteja, joissa asuu aktiivisia kaupunkilaisia. Nuo kodit ovat ryhmäkoteja, joissa jokaisella on oma yksityisytyensä, mutta myös paljon yhdessä tekemisen mahdollisuuksia.

Turvallinen ympäristö, tutut tukihenkilöt työntekijöinä ja samat asuinkumppanit. Yhtä tärkeitä ovat ulospäinsuuntautunut toimintamalli, kursseille ja työelämään kannustava työote ja kaikessa yksinkertaisuudessaan se, että omalla avaimellani pääsen kodistani sisään ja ulos, milloin sen koen tarpeelliseksi.

Runsaan kuukauden olen seurannut surullisena ja neuvottomana, kuinka pakkohoitokäytäntö riistää ihmisten yksilöllisyyttä ja potilaistaa heitä. Useiden potilaiden mukaan vielä kymmenen vuotta sitten lääkärin sai tavata päivittäin suljetulla osastolla, mutta tänä päivänä seitsemän minuuttia viikossa näyttää riittävän. Riittävän kenelle? Tiedämme, että sosiaalinen elämäme perustuu vuorovaikutukselle. Mielenterveyskuntoutuksessa vuorovaikutuksen ongelma ei ole vain määrällinen. Se on myös laadullinen: pitäytyminen jäykkään hoitajan ja hoidettavan, tai kuntouttajan ja asiakkaan, roolimalliin ehkäisee täysipainoista kuntoutumista.

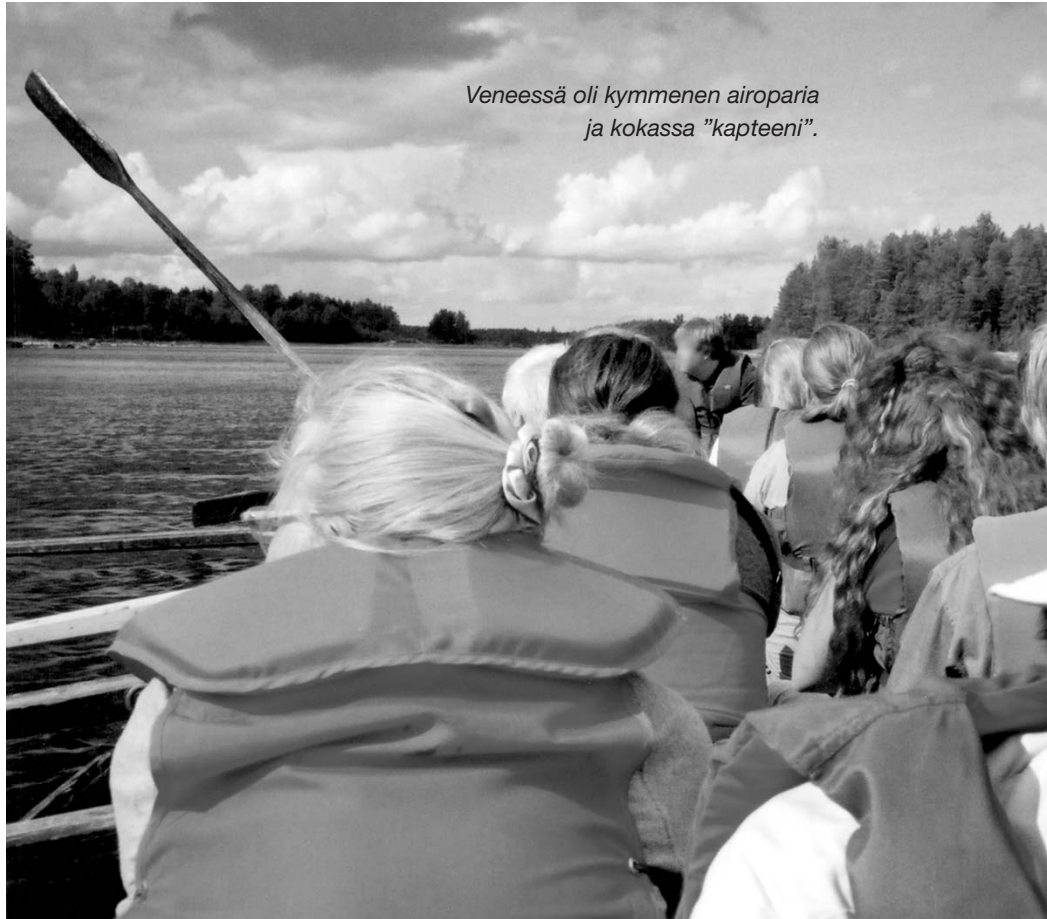
Timo Tuorin tutkimuksen mukaan lähes joka kolmas sairaalahoitajakso oli pakollinen vuonna 2002. Avainten riistoa, kodin kadottamista. Montako Laturia ja Alvi- ja Elvi -kotia Helsingissä tarvitaan? Entä asumisen tukipalvelutiimiä? Selvää on, että pakkohoidon lisääntyminen asettaa erityisen haasteen sairaaloiden johdolle, hoidon sisällöstä vastuun kantaville viranhaltijoille, mutta arkisesti myös mielenterveys työntekijöille, joiden tulisi yhdessä tarvittaessa kieltäytyä pakolla hoitamisesta. Sivistyksemme ehtona on kansalaistavan kuntoutuksen vahvistaminen pakolla hoitamisen kustannuksella.

Markku Salo
Mielenterveyden keskusliitto
markku.salo@mtkl.fi

Laturi aloitti toimintansa vuonna 2000. Toimintaa rahoittaa RAY ja palvelun ostaa Helsingin kaupunki. Asiakkaita tukipiste Laturissa on 40, he ovat yksin asuvia mielenterveyskuntoutujia. Tukipiste Laturi mahdollistaa tuellaan asiakkaan yksin asumisen ja se on myös vähentänyt asiakkaiden sairaalapäiviä seitsemänkymmentä prosenttia. Myös asiakkaiden poliklinikkakäynnit ovat vähentyneet. Asiakkaat saavan räätälöidyn tuen vuoden jokaisena päivänä 24 tuntia vuorokaudessa.

Tukipiste Laturin ohjaajan työnkuva on hyvin monipuolinen, koska työ koostuu päivisin asiakaskäynneistä, kotikäynneistä, hoitoneuvotteluista ja asiakkaiden kanssa tapahtuvista erilaisista tutustumiskäynneistä esim. työ- tai koulutuspaikkoihin.

Iltatoiminta koostuu asiakkaiden mahdollisuudesta saada vertaistukea, yksilöllisistä keskusteluista ohjaajan kanssa tai illanvietossa olohuoneessa. Osa asiakkaista hakee joka ilta lääkkeitä Laturista

Veneessä oli kymmenen airoparia ja kokassa "kapteeni".

Tukipiste Laturin toiminta vakiintuu ja tunnettavuus kasvaa Helsingissä

ja osalla on viikoittainen dosetinjakopisteellä. Kahtena iltana viikossa Laturissa on ohjattuja toiminnallisia- tai keskusteluryhmiä. Kesän aikana viikonloppuisin tehdään virkistysretkiä esim. Suomenlinnaan ja Pihlajasaareen.

Asiakkaiden ja ohjaajien suhde on enemmän kuin perinteinen hoitosuhde. Se on pitkäaikainen, luottamuksellinen ja asiakkaalle turvallisuuden tunnetta antava. Sama ohjaaja kulkee asiakkaan mukana niin huonoina kuin hyvinäkin aikoina. Vuorovaikutuksessa pyritään avoimuuteen ja rehellisyyteen.

Työmme ohjaajina Tukipiste Laturissa on rikasta sillä jokainen työpäivä on taatusti erilainen. Asiakkaamme ovat luovia ja huumorintajuisia mikä auttaa

myös meitä jaksamaan. Olemme oppineet tuntemaan toisemme hyvin näiden vuosien aikana. Monet asiakkaamme ovat olleet Laturissa asiakkaana toiminnan alusta lähtien.

Kaikilla asiakkaillamme on todettu vaikeita psyykkisiä ongelmia, suurin osa heistä sairastaa skitsofreniaa. Oireet saattavat välillä olla todella tuskallisia ja hankalia. Silloin ohjaajien ammattitaito ja kyky toimia empaattisesti turvallisuuden luojina on tärkeää. Vaikeissa tilanteissa on pystyttävä arvioimaan, miten toimitaan ja ohjataan.

Olemme huomanneet, että avohoidon työssä on tärkeää omien voimavarojen tunnistaminen. On tärkeää, että jaksaa tehdä työtä positiivisella asenteella ja suhtautua iloisella mielellä työhönsä.

Yhteiset tiimikokoukset ja työn-ohjaus ovat auttaneet ammatilliseen kasvuun ja työssä jaksamiseen.

Laturin henkilökunta on tehnyt asiakkaiden kanssa yhdessä lomatkoja Viroon ja Pohjois-Karjalaan. Syyskuussa 2004 lähdimme viikoksi Bulgariaan.

Matkoiltamme meillä on monia hauskoja muistoja. Pohjois-Karjalassa meillä oli huima kokemus kirkkoveneellä soutamisesta. Veneessä oli kymmenen airoparia ja kokassa "kapteeni". Miehistö luotti täysin kapteeniin vaikka tilanteet olivatkin tiukkoja ja vaarallisia.

Helena Kokkonen
sairaanhoitaja
Tukipiste Laturin vastaava ohjaaja

Uutisia

Alvi ry mukana Lapinlahti-hankkeessa

Alvi- ja Elvi-kotien ja hallinnon siirtymistä Lapinlahden sairaalan saneerattaviin tiloihin vuoden 2007 aikana valmistellaan.

Päihdepsykiatristen potilaiden kuntoutusketjun kehittämishanke

Alvi ry on mukana kahden yhteistyökumppanin kanssa suunnittelemassa päihdepsykiatristen potilaiden kuntoutusketjun kehittämishanketta. Tarkoituksena on rakentaa ja kehittää huumeita käyttäville vaikeasti mielenterveysongelmallisille henkilöille toimivia kuntoutusketjuja. Lisäksi tuotetaan psykiatristen asumispalveluyksiköiden henkilökunnalle osaamista ja tietotaitoa huumeiden käyttäjien hoidossa ja kohtaamisessa. Tarkoituksena on rakentaa malli, jota voidaan käyttää maanlaajuisesti tämän kohderyhmän palvelujen kehittämiseen.

Alviin laadunhallinta- järjestelmä

Alvi ry:n laadunhallintajärjestelmä valmistuu kuluvan vuoden loppuun mennessä. Vuoden 2005 alusta otamme järjestelmän käyttöön kaikissa yksiköissämme.

Kuva: Minna Eho/Super-lichti

Jukka Suurmäki miettii, toteutuuko Alvi ry:n haave Lapinlahti -hankkeesta.

WHO:n mielenterveys- konferenssi

Helsingissä järjestetään 12.–15. tammikuuta 2005 WHO:n mielenterveyskonferenssi ”WHO European Ministerial Conference on Mental Health”, jonka yhteydessä 11.1.2005 pidetään järjestöjen ”evästyskokous.” Alvi ry:n Tukipiste Laturi ja Kartanoyhteisö ovat mielenterveyskonferenssin vierailukohteina.

Lomamatkat kesällä 2004

Kartanoyhteisön lomaviikko vietettiin Bengtsårin saarella, Alvi- ja Elvi-kodit kävivät Turkin Alanyassa ja Tukipiste Laturi vieraili Bulgarian Golden Sandsilla. Lahjoituksia ensi vuoden lomamatkoja varten voi tehdä tilille 800015-70784398.

Alvi ry on mukana Mielenterveysmessuilla

jotka pidetään 18.–20.11.2004 Helsingin Messukeskuksessa. Osastomme on 3e12. Tervetuloa!

Nettisivumme uudistettu

Käy osoitteessa www.alvi.fi

Alvi ry

Perustettu vuonna 1993.

Poliittisesti ja aatteellisesti sitoutumaton voittoa tavoittelematon mielenterveystyötä tekevä yhdistys.

Henkilökuntaa v. 2004 lokakuussa oli 28 vakituista ja 2 osa-aikaista työntekijää. Lisäksi Alvi ry työllistää suuren joukon sijaisia.

Asiakkaita tuen piirissä on 69 henkilöä.

Alvi ry:n hallitus koostuu eri alojen asiantuntijoista.

Hallituksen puheenjohtajana on sosiaalineuvos Seija Järvinen.

Toiminnanjohtajana on psykoterapeutti Jukka Suurmäki.

Pohjoinen Rautatiekatu 19 C, 00100 Helsinki
Puhelin (09) 454 3155, 4541 1600, faksi (09) 454 3156
info.alvi@alvi.inet.fi www.alvi.fi